

## **Usporedba turističke posjećenosti Republike Hrvatske i Republike Austrije**

### ***Comparison of the tourist attendance of the Republic of Croatia and the Republic of Austria***

<sup>1</sup>Tena Kovačić, <sup>2</sup>Lorena Paljak, <sup>3</sup>Dajana Maria Horvat

<sup>1,2</sup>studentica Međimurskoga veleučilišta u Čakovcu

<sup>3</sup>Međimursko veleučilište u Čakovcu, 40000 Čakovec

e-mail: <sup>1</sup>tena.kovacic1@student.mev.hr, <sup>2</sup>lorena.paljak@student.mev.hr

<sup>3</sup>dajana.maria.horvat@mev.hr

**Sažetak:** *Republika Hrvatska svoj prihod temelji na turističkoj ponudi koja je orijentirana isključivo na ljetne mjesece, dok Republika Austrija ima razvijen cjelogodišnji turizam te raznoliku turističku ponudu. Predmet rada je analiza turističke posjećenosti u 2016. g. i 2017. godini na primjeru dviju europskih država, Republike Austrije i Republike Hrvatske kao zemalja koje se ne razlikuju previše po veličini, no razlikuju se upravo po turističkoj posjećenosti i zaradi od turizma. Obje države daju značajnu ulogu gospodarstvu i konkurentnosti na tržištu, no najznačajnija razlika je u iskorištenosti kapaciteta tijekom godine i to prije svega gledano s obzirom na stupanj urbanizacije. Upravo geografski položaj na kojem se nalazi Hrvatska, u usporedbi s Austrijom, trebao bi pridonijeti većem razvoju turizma tijekom cijele godine, a time i većem broju turističkih posjeta i višoj zaradi. Svi analizirani podatci prikupljeni su iz postojećih izvora, internetskih stranica i knjiga. Cilj rada je proučiti koja zemlja ima uspješniju turističku ponudu i pronaći zbog čega je dotična zemlja uspješnija.*

**Ključne riječi:** *austrijski turizam, hrvatski turizam, turistička ponuda, turistička posjećenost, turističko tržište, turizam*

**Abstract:** *Croatia's income is based on a tourist offer that is oriented exclusively to the summer months, while Austria has developed a year-round tourism and a diverse tourist offer. The subject of the work is an analysis of the tourist attendance in year 2016. and 2017. on the example of two European states, the Republic of Austria and the Republic of Croatia as countries that do not differ in size, but differ precisely by tourist attendance and earnings from tourism. Both countries give a significant role to the economy and competitiveness on the market, but the most significant difference is in the utilisation of capacity through the year, primarily in view of the degree of urbanisation. Precisely the geographical position on which Croatia is located, in comparison with Austria, should contribute to the greater development of tourism throughout the year, and therefore a number of tourist visits and higher earnings. All analyzed data were collected from existing sources, websites and books. The aim of the work is to study which country has a more successful tourist offer and find why the country is more successful.*

**Key words:** *Austrian tourism, Croatian tourism, tourism, tourist market, tourist offer, tourist visit*

## **1.Uvod**

U današnjem svijetu turizam kao gospodarska grana sve više prednjači te izvori pridošli iz turističkih djelatnosti brojnim zemljama predstavljaju važan udio u ukupnim prihodima i BDP-u. Točan početak razvoja turizma teško je odrediti, no prvi turistički poduhvati datiraju još iz antičkog Rima te se vežu uz Olimpijske igre i putovanja bogatijih slojeva građanstva (Pirjevec, 2002). Danas je turizam sveprisutna pojava koja se proširila na brojne segmente svakodnevnoga života.

Hrvatska je zemlja koja velik dio svojih prihoda temelji upravo na turističkoj ponudi koja je prije svega fokusirana u priobalnom dijelu države u vrijeme ljetnih mjeseci. Dugoročni ciljevi države i plan razvoja usmjereni su upravo postizanju boljih rezultata u turizmu te ostvarivanju još veće zarade upravo u tom području. Za razliku od Hrvatske, Austrija je zemlja koja ima razvijen cjelogodišnji turizam i raznoliku turističku ponudu, vezanu za različite regije i atrakcije. Iako Hrvatska glasi kao poznato turističko odredište, Austrija je ta koja ostvaruje veći broj noćenja turista, pa tako i veću zaradu na temelju turističke industrije. Za usporedbu su odabrane upravo Austrija i Hrvatska jer se ne razlikuju previše po veličini te se čini zanimljivim usporediti

uspješni austrijski turizam, koji ne uključuje morski turizam, s hrvatskim turizmom koji se većinom temelji upravo na moru i obali.

## **2. Turizam kao dio gospodarskoga sustava**

Turizam je važno sagledavati s gospodarske perspektive te ga promatrati u obliku tržišta. Prema Pirjevac (2002), turističko tržište je skup odnosa ponude i potražnje u području usluga i dobara što služe za podmirenje turističkih potreba na određenom prostoru te skup odnosa ponude i potražnje koji nastaju pod utjecajem turističkih kretanja. Ono se podosta razlikuje od npr. tržišta roba jer ga karakterizira prostorna odvojenost turističke ponude i potražnje (Pirjevac, 2002). Blažević (2007) navodi kako je prema dr. Claudeu Kasparu turizam vrlo složena društvena i ekonomska pojava, a struktura te pojave zahtijeva kompliciranu organizaciju koja čini turistički sustav. Taj sustav često zalazi i u mnoga izvanturistička područja koja na sam turizam imaju značajan utjecaj, a to su ekonomsko, društveno, političko, ekološko i tehnološko okruženje. Obratno, i sam turizam utječe na te sustave.

Za turizam se može reći da je složen ekonomski sustav. Moguće ga je proučavati te definirati njegova određena stanja i time utjecati na nivo i kvalitetu razvoja (Blažević, 2007). U turizmu je moguće odrediti sustav potreba i sustav ciljeva, što država i čini u svojim dugoročnim razvojnim strategijama. Te se strategija, zajedno s dugoročnim ciljevima i potrebama razlikuju od države do države, ovisno o resursima kojima želja raspolaže i ostvarenjima kojima teži.

## **3. Analiza turizma u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji**

Početak turističke industrije i zainteresiranosti turista putovanjem povjesničari i teoretičari definiraju u 19. stoljeću, točnije oko 1850. godine kad su zabilježeni prvi početci turističke industrije. Prvotno se turizam razvijao u kontinentalnom dijelu Hrvatske gdje su turisti posjećivali termalne izvore voda. Tada se razvijao takozvani lječilišni turizam kod kojeg su neki od primjera Varaždinske toplice, Stubičke toplice i Tuheljske toplice koje su i u današnje vrijeme vrlo aktivne u svom radu. Drugi važni segment početaka turizma je izgradnja prvoga hotela u Hrvatskoj u 1844. godini, hotel Angiolina u Opatiji u kojoj se turistička statistika vodi od 1883. godine. Samom izgradnjom ovoga smještajnoga objekta počinje turistička i hotelska industrija na tom području, a ubrzo i u cijeloj državi iako primarni povod stvaranju primorskih turističkih mjesta nije bilo kupanje na otvorenom nego zimovanje (Marković, 1967).

Kao i sve gospodarske grane, pa tako i turizam, doživljava stagnaciju i pad potražnje za vrijeme dvaju svjetskih ratova, što zbog nesigurnosti putovanja, što zbog loše ekonomske situacije. Nakon rata turistička mjesta nisu se gotovo pet godina uspjela osposobiti za turistički promet. Krajem Drugoga svjetskoga rata javlja se potreba za turizmom i započinju brojne obnove, a 60-ih godina prošloga stoljeća počinje izgradnja hotela na Jadranu te nakon toga razdoblja počinje zlatno doba turizma u Hrvatskoj. Zabilježen je velik broj inozemnih posjetitelja koji znatno premašuju domaće posjetitelje. Turizam ponovo stagnira u vrijeme Domovinskoga rata koji je hrvatski turizam vratio 30 godina unatrag (Pirjevac, 2002). Danas sve više stranih investitora želi uložiti u razvitak smještajnih kapaciteta i turizam polako raste.

Hrvatska ima značajan potencijal u razvoju turizma. Ono što već dugi niz godina privlači velik broj turista su čisto i toplo more i obala. Hrvatska bazira turizam na obalnom području te svake godine premašuje prihode prethodne godine. Ono što mnogi teoretičari i ekonomisti tvrde je da Hrvatska previše pažnje pridaje obalnom dijelu Hrvatske, a premalo kontinentalnom. Važan segment u turizmu za Hrvatsku su svjetska materijalna i nematerijalna baština pod zaštitom UNESCO-a koju se premalo iskorištava i promovira. Eufrazijeva bazilika u Poreču, Dioklecijanova palača u Splitu, čipkarstvo u Lepoglavi, Hvaru i Pagu samo su neki od baštine koju je svijet prepoznao, no ta se pogodnost premalo koristi. Hrvatska broji više od 400 zaštićenih područja koji su simbol prirode i biološke raznolikosti. U današnje vrijeme sve više turista u svijetu pokušava se odmaknuti od buke i gužve zato veliki potencijal imaju seoska imanja, OPG-ovi, kuće za odmor koji su udaljeniji od urbanih područja i velike gužve. S tim saznanjem, budućnost hrvatskoga turizma su smještajni kapaciteti u ruralnim i mirnim područjima gdje će turisti prepoznati kvalitetu zraka, vode, kvalitetne smještajne i gastronomske usluge.

Turizam u Austriji se počeo razvijati još u vrijeme Franje Josipa I., popularizirana su brojna kupališta kao npr. Bad Ischl i Bad Gastein koja su prije svega koristili i posjećivali građani imućnijih slojeva. Unaprijeđivanju turizma je prije svega pridonijela izgradnja dobre željezničke mreže koja je omogućila građanima mobilnost i brz dolazak do odredišta. U razdoblju između dvaju svjetskih ratova razvoj turizma stagnira, a turisti Austriju zamjenjuju drugim, atraktivnijim odredištima. Početkom 90-ih godina prošloga stoljeća omiljene aktivnosti turista postaju kupanje, planinarenje, skijanje te razgledavanje gradova, a sve to im omogućuje upravo austrijska turistička ponuda (<https://www.austriatourism.com/ueber-uns/geschichte-des-tourismus-in-oesterreich/>, 15.03.2019).

Austrija je na glasu kao zemlja s vrlo bogatom turističkom ponudom te se nalazi među zemljama europskim prvacima po razvijenosti turističke industrije zbog dobro iskorištenih kulturnih i prirodnih bogatstava. Nalazi se na 12. mjestu rang-liste World Economic Foruma koji godišnji ocjenjuje i rangira oko 140 zemalja po atraktivnosti i razvojnom potencijalu (<https://investinaustria.at/de/sektoren/tourismus/>, 16.03.2019). Važna značajka austrijskoga turizma jest da je on aktivan cijele godine, pa ne čudi da je 2016. godine broj noćenja turista porastao za 4,1 % te iznosio 140,9 milijuna, a 70 % iznosa dolazi od inozemnih turista. Iste godine su turisti u Austriji potrošili 17,4 milijardi eura te tako pridonijeli ukupnom prihodu koje je iznosio 40 milijardi eura (<https://investinaustria.at/de/sektoren/tourismus/>, 16.03.2019.). Predstavljajući sigurnu i politički stabilnu državu u vrijeme brojnih svjetskih kriza, Austrija ne privlači samo turiste nego i brojne strane investitore koji rado ulažu u daljnji turistički razvoj izgradnjom hotela i sličnim investicijama unutar austrijskih granica. Visokoobrazovano osoblje u ugostiteljskim i sličnim djelatnostima bitnima za dobru sliku turističke ponude prioritet je te stoga postoje brojne visoke i stručne škole specijalizirane za obuku djelatnika u turističkom sektoru.

Danas su u Austriji razvijeni gotovi svi oblici turizma: ljetni, zimski, gradski, vjerski, kulturni, zdravstveni, itd. Prirodna bogatstva u obliku Alpa i drugih uzvisina, termalnih izvora, šuma i polja i livada te skijališta (Schladming, Kitzbühel, Sölden, Ischgl) su maksimalno iskorištena. Osim prirodom, Austrija je ispunjena i spomenicima kulturne baštine te brojnim povijesno značajnim gradovima kao što su Beč, Salzburg, Graz, Linz, Klagenfurt i sl., te oni isto tako privlače velik broj posjetitelja tijekom cijele godine. Brojne kulturne manifestacije kao što su balovi, koncerti, predstave i festivali također privlače veliku masu stranih posjetitelja. Austrija svojim turističkom ponudom privlači sve uzraste i generacije koje uglavnom zadovoljno napuštaju odmor proveden u nekoj od austrijskih destinacija.

### **3.1. Usporedba turizma Hrvatske i Austrije**

Hrvatska i Austrija se razlikuju po mnogo čemu pa tako i turizmu i turističkoj ponudi. U obje države turizam daje značajnu ulogu njihovim gospodarstvima i konkurentnosti na tržištu, no najznačajnije razlike između austrijskoga i hrvatskoga turizma su u iskorištenosti kapaciteta tijekom godine. Iz analiziranih statističkih podataka vidljivo je da Austrija bolje i kvalitetnije upotrebljava svoje resurse tijekom cijele godine. S druge strane Hrvatska je bazirana na ljetnom turizmu, odnosno pružanju turističke ponude na obalnom i priobalnom području tijekom ljetnih

mjeseci. U tablici 1 navedeni su podatci o noćenjima i dolascima turista tijekom cijele godine te u zimskim i ljetnim mjesecima u Austriji:

**Tablica 1.** Podaci o noćenjima u Austriji kroz 3 godine

<b>Godine</b>	<b>2015.</b>	<b>2016.</b>	<b>2017.</b>
<b>Dolasci domaćih i stranih turista (u milijunima)</b>	39.4	41.5	43.1
<b>Noćenja domaćih i stranih turista (u milijunima)</b>	135.2	140.9	144.5
<b>Zauzetost kreveta u zimskim mjesecima (u milijunima)</b>	35.1	36.2	36.2
<b>Zauzetost kreveta u ljetnim mjesecima (u milijunima)</b>	33.2	34.6	35.5

*Izvor: [https://www.statistik.at/web\\_de/statistiken/wirtschaft/tourismus/index.html](https://www.statistik.at/web_de/statistiken/wirtschaft/tourismus/index.html)*

U sljedećoj tablici su navedeni slični podatci za hrvatski turizam tijekom cijele godine:

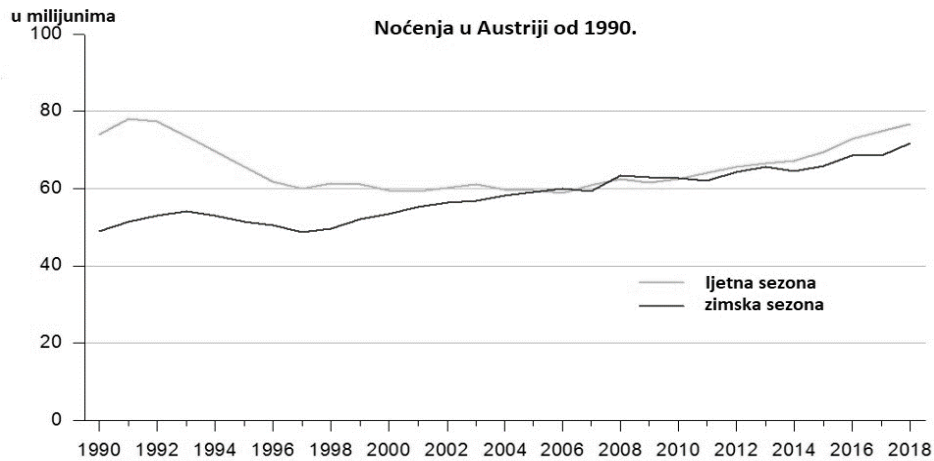
**Tablica 2.** Podatci o noćenjima u Hrvatskoj u 2016. i 2017. godini

<b>Godine</b>	<b>2016.</b>	<b>2017.</b>
<b>Domaći (u 000)</b>	5.819	5.978
<b>Strani (u 000)</b>	72.099	80.222

*Izvor: [https://mint.gov.hr/UserDocsImages/AA\\_2018\\_c-dokumenti/180608\\_HTZTUBHR\\_2017.PDF?fbclid=IwAR2LUWcUr\\_zEi1xOPhnBRkj6c\\_-ucsKcxh72MnSQx0hCJIrhChDVFUU6sZI](https://mint.gov.hr/UserDocsImages/AA_2018_c-dokumenti/180608_HTZTUBHR_2017.PDF?fbclid=IwAR2LUWcUr_zEi1xOPhnBRkj6c_-ucsKcxh72MnSQx0hCJIrhChDVFUU6sZI)*

Najviše noćenja u Hrvatskoj zabilježeno je u kolovozu u iznosu od 26 826 651, a najmanje u siječnju s 441 472, što se poklapa s teorijom da se hrvatski turizam bazira na ljetnim mjesecima. U Austriji u posljednjih nekoliko godina također dolazi do većega broja noćenja ljeti nego zimi što je vidljivo na grafikonu 1. Takav razvoj je popraćen ulaganjem, osim u zimski turizam, u ostale oblike turizma., Nude raznolike oblike aktivnosti, po zimi su to zimski sportovi, dok su ljeti orijentirani na biciklizam, obiteljske odmore, pješaćenje Alpama, odmor uz mnogobrojna jezera te upoznavanje povijesti i arhitekture. Uspoređujući gornje tablice, vidljivo je kako Austrija bilježi daleko veći broj dolazaka turista nego Hrvatska, a to utječe i na zaradu koja je prikazana u grafikonu 2.

**Grafikon 1.** Usporedba noćenja tijekom zimske i ljetne sezone u Austriji od 1990. godine

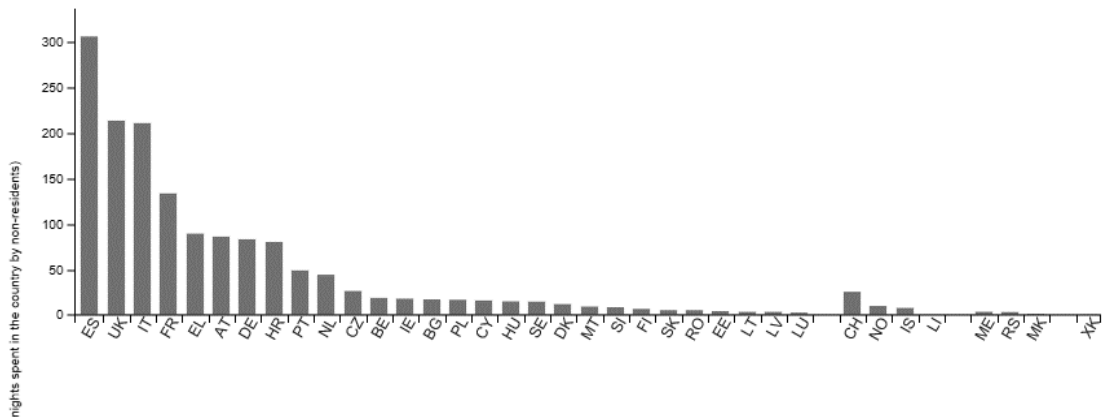


Izvor:

[https://www.statistik.at/web\\_de/statistiken/wirtschaft/tourismus/beherbergung/ankuenfte\\_naechtigungen/index.html](https://www.statistik.at/web_de/statistiken/wirtschaft/tourismus/beherbergung/ankuenfte_naechtigungen/index.html)

Hrvatsku najviše posjećuju turisti iz Njemačke, Austrije i Slovenije, dok su u Austriji najčešći gosti iz Njemačke, Nizozemske i Švicarske.

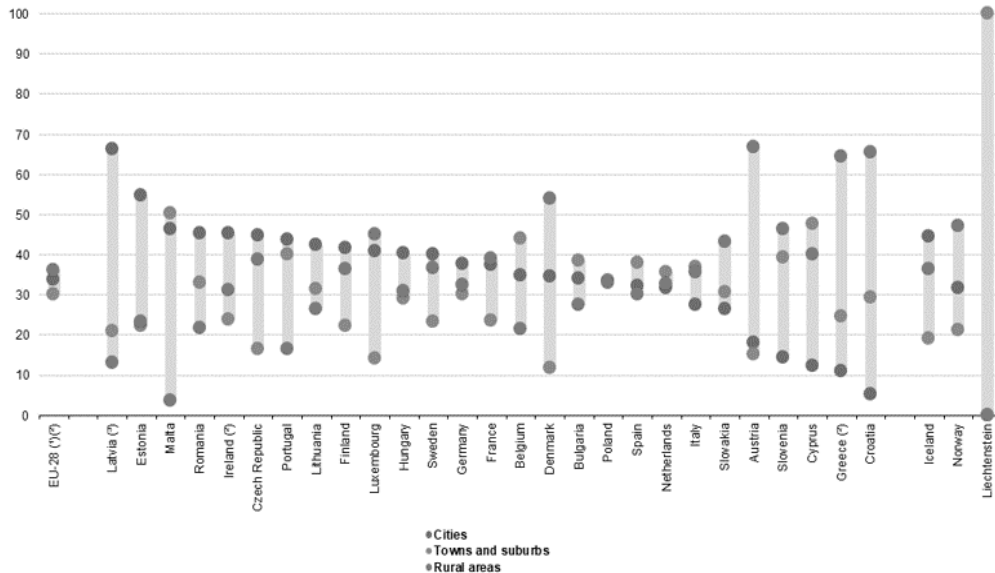
**Grafikon 2.** Noćenja u turističkim objektima, 2017. g.



Izvor: Eurostat ([https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism\\_statistics](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_statistics))

Prema zadnje dostupnim podacima Eurostata, za 2017. godinu, o broju noćenja u turističkim objektima (grafikon 2), Austrija zauzima šesto mjesto, dok Hrvatska zauzima osmo mjesto. S obzirom da Hrvatska je geografski na boljem položaju i ima više za ponuditi turistima, trebala bi biti daleko ispred Austrije po broju noćenja.

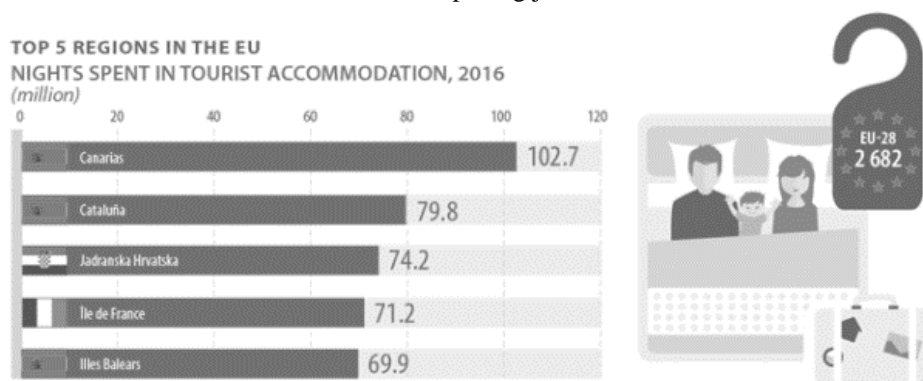
**Grafikon 3.** Distribucija noćenja provedenih u turističkom smještaju, po stupnju urbanizacije



Izvor: Eurostat ([https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/2/2b/Distribution\\_of\\_nights\\_spent\\_in\\_tourist\\_accommodation%2C\\_by\\_degree\\_of\\_urbanisation%2C\\_2016\\_%28%25\\_share\\_of\\_total\\_nights\\_spent%29-RYB18.png](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/2/2b/Distribution_of_nights_spent_in_tourist_accommodation%2C_by_degree_of_urbanisation%2C_2016_%28%25_share_of_total_nights_spent%29-RYB18.png))

Gledajući na noćenja provedena u turističkom smještaju u 2017. godini, prema stupnju urbanizacije (grafikon 3), vidljivo je kako Austrija najveći broj noćenja ostvaruje u ruralnom području, dok predgrađa i manji gradovi imaju najmanje zabilježeni broj noćenja, što ne znači da oni ne ostvaruju visoku posjećenost. Uspoređujući s Austrijom, Hrvatska gotovo jednaki postotak noćenja ostvaruje u ruralnom području, no taj podatak se odnosi, kako je prikazano slikom 1 upravo na Jadranu, dok su ostali dijelovi Hrvatske zanemareni. Što se tiče noćenja u većim gradovima, u usporedbi s Austrijom, postotak noćenja u većim gradovima je izrazito nizak.

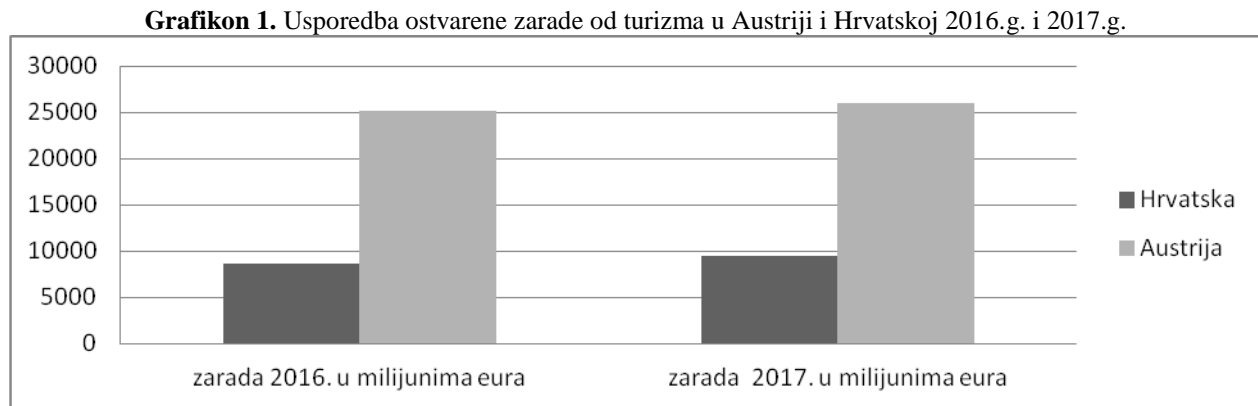
Slika 1. Top 5 regija u EU



Izvor: Eurostat ([https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism\\_statistics\\_at\\_regional\\_level#Number\\_of\\_overnight\\_stays](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_statistics_at_regional_level#Number_of_overnight_stays))



Jedan od najvažnijih segmenata turizma je zarada koja se njime ostvaruje, a usporedba Hrvatske i Austrije prikazana je na sljedećem grafikonu iz kojeg je jasno vidljivo da po tom pitanju Austrija daleko nadmašuje Hrvatsku:.



*Izvor: vlastita izrada autora*

S obzirom na veću zaradu koju ostvaruje Austrija, ona može više ulagati u razvoj turizma te upravo to što ulaže više u razvoj te potiče cjelogodišnji turizam, privlači veći broj turista. Problem s kojim se nosi Hrvatska je oslanjanje samo na turizam u ljetnim mjesecima, dok su druge vrste turizma zanemarene. Ulaganje u razvoj ostalih oblika turizma moglo bi razviti turizam u ostalim dijelovima Hrvatske te bi isto pridonijelo većoj zaradi i utjecaju na BDP Republike Hrvatske

#### **4.Zaključak**

Hrvatska je zemlja bogata resursima za stvaranje dobrog turističkog tržišta no većina tih resursa nije dobro iskorištena ili nije uopće iskorištena. Turizam u Hrvatskoj je orijentiran na ljetne mjesecima dok u zimskim mjesecima turizma gotovo da ga nema. Austrija je zemlja koja bi Hrvatskoj trebala poslužiti kao primjer u stvaranju turističke ponude i iskorištavanju svih resursa kojima je bogata. Hrvatska se prije svega mora okrenuti na razvoj turizma u ostalim dijelovima Hrvatske jer za to postoji mogućnost. Odličan položaj, bogata kulturna baština, dugogodišnja tradicija, prirodna bogatstva, čistoća i baština zaštićena od strane UNESCO-a samo su neke od vrijednosti koje Hrvatska može iskoristiti u unaprjeđivanju svog velikog potencijala po austrijskom primjeru, no na svoj autentičan način. Takav način organizacije bi zasigurno osigurao još veću prepoznatljivost Hrvatske kao turističke destinacije i donio bi značajne prihode za državnu blagajnu s porastom kojih bi došlo i do razvoja cjelokupnoga gospodarstva.

## Literatura

1. Austria Tourism. Geschichte des Tourismus in Österreich.  
<https://www.austriatourism.com/ueber-uns/geschichte-des-tourismus-in-oesterreich/>  
(15.03.2019.)
2. Blažević, B. (2007). Turizam u gospodarskom sustavu. Opatija, Fakultet za turistički i hotelski menadžment Opatija.
3. Eurostat. Distribucija noćenja provedenih u turističkom smještaju, po stupnju urbanizacije. [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/2/2b/Distribution\\_of\\_nights\\_spent\\_in\\_tourist\\_accommodation%2C\\_by\\_degree\\_of\\_urbanisation%2C\\_2016\\_%28%25\\_share\\_of\\_total\\_nights\\_spent%29-RYB18.png](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/2/2b/Distribution_of_nights_spent_in_tourist_accommodation%2C_by_degree_of_urbanisation%2C_2016_%28%25_share_of_total_nights_spent%29-RYB18.png) (30.03.2019.)
4. Eurostat. Turistička statistika. [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism\\_statistics](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_statistics) (30.03.2019.)
5. Eurostat. Turistička statistika na regionalnoj razini. [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism\\_statistics\\_at\\_regional\\_level#Number\\_of\\_overnight\\_stays](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_statistics_at_regional_level#Number_of_overnight_stays) (30.03.2019.)
6. Federal Ministry Republic of Austria Sustainability and Tourism, <https://www.bmnt.gv.at/english/>, (15.03.2019.)
7. Invest in Austria. Austrija: Europski prvak u turizmu <https://investinaustria.at/de/sektoren/tourismus/>, (16.03.2019.)
8. Marković S., Marković Z. (1967). Osnove turizma, Udžbenik za ekonomske škole. Zagreb, Školska knjiga.
9. Ministarstvo turizma Republike Hrvatske. Turizam u brojkama 2017. [https://mint.gov.hr/UserDocsImages/AA\\_2018\\_c-dokumenti/180608\\_HTZTUBHR\\_2017.PDF?fbclid=IwAR2LUWcUr\\_zEi1xOPhnBRkj6c\\_-ucsKcxh72MnSQx0hCJIrhChDVFUU6sZI](https://mint.gov.hr/UserDocsImages/AA_2018_c-dokumenti/180608_HTZTUBHR_2017.PDF?fbclid=IwAR2LUWcUr_zEi1xOPhnBRkj6c_-ucsKcxh72MnSQx0hCJIrhChDVFUU6sZI) (20.03.2019.)
10. Pirjevec B., Kesar O. (2002). Počela turizma. Zagreb, Mikrorad.